

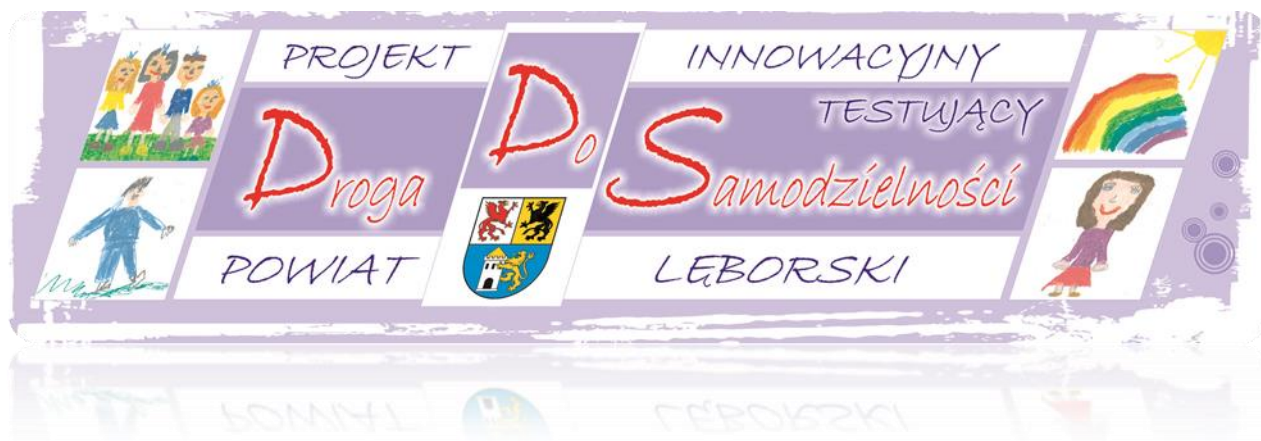

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

INSTRUKCJA STOSOWANIA PRODUKTU FINALNEGO

Temat innowacyjny: „Zwiększenie oferty istniejących, wykreowanie nowych instytucji działających na rzecz integracji społecznej (prowadzącej do zatrudnienia) grup marginalizowanych, wykluczonych bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym”

Nazwa projektodawcy: Powiat Lęborski

Tytuł projektu: „Droga do samodzielności”

Numer umowy: UDA-POKL. 07. 02. 02-22-003/11-00

Lębork, wrzesień 2014r.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Spis treści:

1. Ogólne informacje o rozwiązaniu innowacyjnym	4
2. Problem, na który odpowiada innowacja	5
3. Charakterystyka poszczególnych elementów produktu innowacyjnego oraz zalecenia dotyczące ich stosowania.....	6
4. Odbiorcy i użytkownicy produktu finalnego	9
5. Dostępność produktu finalnego	10

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

1. OGÓLNE INFORMACJE O ROZWIĄZANIU INNOWACYJNYM

Głównym celem wprowadzenia innowacji jest zwiększenie oferty instytucji z terenu powiatu lęborskiego działających na rzecz integracji społecznej (PCPR Lębork, Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej Lębork i Łeba, Ośrodki Pomocy Społecznej Wicko i Cewice, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Nowa Wieś Lęborska) w latach 2012-2015 poprzez wypracowanie kompleksowego programu nowych form i metod pracy oraz działania z osobami opuszczającymi formy opieki zastępczej - usamodzielnianymi (prowadzące do zatrudnienia) oraz jego upowszechnienie i włączenie do głównego nurtu praktyki na terenie województwa pomorskiego.

Wstępna wersja produktu finalnego pn. „Kompleksowy program nowych form i metod pracy oraz działania z osobami opuszczającymi formy opieki zastępczej – usamodzielnianymi” została przetestowana w okresie od 1 maja 2013 roku do 31 sierpnia 2014 roku na próbie:

➤ **20 osób zagrożonych wykluczeniem społecznym - usamodzielnianych na terenie powiatu lęborskiego:**

- wychowanków opuszczających placówki opiekuńczo – wychowawcze typu socjalizacyjnego,
 - rodziny zastępcze,
 - zakłady poprawcze,
 - specjalne ośrodki szkolno – wychowawcze,
 - młodzieżowe ośrodki wychowawcze,
- w szczególności kontynuujący naukę, pozostający bez zatrudnienia

➤ **20 Pracowników Instytucji Integracji Społecznej, którzy:**

- byli zatrudnieni na umowę o pracę w Instytucji Integracji Społecznej (Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Lęborku, Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Lęborku i Łebie, Ośrodku Pomocy Społecznej w Wicku i Cewicach, Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Nowej Wisi Lęborskiej) przez co najmniej na okres fazy testowania produktu w ramach Projektu „Droga do samodzielności” (14 m-cy),
- byli pracownikiem Instytucji Integracji Społecznej zaangażowanym w realizację zadań związanych z usamodzielnianiem osób opuszczających opiekę zastępczą;
- zamieszkiwali województwo pomorskie;
- zostali zakwalifikowani do uczestnictwa w Projekcie przez Komisję Rekrutacyjną,
- podpisali Deklarację Uczestnictwa w Projekcie i zobowiązał się do podnoszenia swoich kwalifikacji zawodowych poprzez udział w szkoleniu z zakresu innowacyjnych metod pracy.

Ostateczna wersja produktu oparta jest na: rzetelnie zweryfikowanych potrzebach odbiorców (osób zagrożonych wykluczeniem społecznym - usamodzielnianych), użytkowników (pracowników Instytucji Integracji Społecznej). Produkt uwzględnia specyfikę osób zagrożonych wykluczeniem społecznym – usamodzielnianych do 25r.ż. oraz dotychczasową współpracę/brak współpracy pomiędzy różnymi elementami systemu wspierającego.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

2. PROBLEM, NA KTÓRY ODPOWIADA INNOWACJA.

Problemy wskazane w pogłębionej diagnozie (w I etapie projektu):

- **stosowane obecnie formy wsparcia wobec osób opuszczających pieczę zastępczą są niewystarczające;**
- **Pracownicy Instytucji Integracji Społecznej nie znają nowoczesnych metod pracy z klientem, koncentrujących się na pobudzaniu motywacji jednostki, wsparciu emocjonalnym, aktywizacji społeczno-zawodowej, prowadzących do zatrudnienia;**
- **brak kompleksowego programu wsparcia dla osób usamodzielnianych, brak współpracy między poszczególnymi instytucjami;**

Innowacja rozwiązuje problemy dotyczące:

a) UŻYTKOWNIKÓW – pracowników Instytucji Integracji Społecznej:

- **nabycie wiedzy** (oraz umiejętności jej zastosowania) z zakresu nowoczesnych metod pracy z klientem, interpretacji przepisów prawnych i możliwych form pomocy dla odbiorców;
- szkolenie pracowników **ma na celu pośrednią pomoc dla odbiorców** – m. in. poprzez wzbudzenie w podopiecznych motywacji do zmiany dotychczasowego życia i zainicjowania ich rozwoju osobistego i zawodowego. Dotychczas pracownicy uczestniczyli w szkoleniach które nie obejmowały nowych metod pracy z klientem;
- nabycie **możliwości podejmowania skutecznych form działania z klientami;**
- zwiększenie zakresu współpracy poszczególnych użytkowników oraz instytucji ze sobą;

b) ODBIORCÓW – osób usamodzielnianych z pieczy zastępczej:

- Usamodzielniani potrzebują szczególnego wsparcia, konfrontowania swoich marzeń, wizji, fantazji z rzeczywistymi celami i możliwościami. Dzięki mentorowi zyskają wzór do naśladowania - osobę, **która była w podobnej do ich sytuacji i sobie z nią poradziła – osobę, której śladem można podążać.** Zadaniem Mentora jest także pomoc **w przełamywaniu izolacji i samotności**, mają oni dzielić się wiedzą i doświadczeniami, aby wesprzeć wychowanków w przygotowaniu do usamodzielnienia. Najlepszej pomocy mogą udzielić osoby, które doświadczyły tych samych problemów. Pomoc Mentorów powinna płynąć ze zrozumienia i poczucia troski, a nie z konieczności zawodowej. Przez swój przykład **będą oni pokazywać usamodzielnianym, że warto dążyć do samodzielności poprzez takie pokierowanie swoją ścieżką życiową, by prowadziło do zatrudnienia**, dającego niezależność finansową i zwiększającego satysfakcję życiową.
- Nowatorska formuła organizacyjna: wprowadzenie możliwości uzyskania wieloaspektowego wsparcia od szeregu specjalistów w jednym miejscu (Biurze Mentoringu) pomoże odbiorcom w przezwyciężeniu trudności związanych z usamodzielnianiem oraz odnalezieniem się na rynku pracy. Przykładowo:
 - doradca zawodowy pomoże określić predyspozycje zawodowe,
 - radca prawny pomoże w wypełnianiu dokumentów, nieuregulowanych prawnie kwestii rodzinnych i innych,
 - psycholog wzmocni świadomość mocnych i słabych stron, pomoże w pozytywnym nastawieniu do zmian,

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- trener aktywizacji wskaże konkretne sposoby poszukiwania zatrudnienia, pomoże w odnalezieniu się w realiach rynku pracy.
- Proponowane wsparcie będzie cenną inwestycją w przyszłość osób usamodzielnianych.
- Możliwość samodzielnego podejmowania decyzji np. o szkoleniach i wsparciu, z jakiego dany odbiorca chce korzystać w ramach talonu kariery, pomoże w budowaniu poczucia pewności siebie i odpowiedzialności za swoje działania, da również możliwość zdobycia przez odbiorcę kwalifikacji, certyfikatów itp., niezbędnych do nabycia/ podniesienia kompetencji zawodowych. Odbiorca zyska motywację, pewność siebie, będzie miał wzór do naśladowania (pomoc mentora). Specjaliści pomogą mu w określeniu i doprecyzowaniu celów życiowych, zawodowych oraz będą wspierali w ich realizacji. Odbiorca stanie się świadomie odpowiedzialny za wybór ścieżki życiowej, będzie sam decydował o swoim losie, jego bierna postawa zostanie przełamana. Odbiorca będzie mniej zagrożony wykluczeniem społecznym i nie będzie uzależniony od pomocy państwa.

3. CHARAKTERYSTYKA POSZCZEGÓLNYCH ELEMENTÓW PRODUKTU INNOWACYJNEGO ORAZ ZALECENIA DOTYCZĄCE ICH STOSOWANIA.

W ramach projektu „Droga do samodzielności” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, Program Operacyjny Kapitał Ludzki, Priorytet VII „Promocja integracji społecznej”, Działanie 7.2 Przeciwdziałanie wykluczeniu i wzmocnienie sektora ekonomii społecznej, Poddziałanie 7.2.2 Wsparcie ekonomii społecznej” wypracowany został produkt finalny pod nazwą **„Kompleksowy program nowych form i metod pracy oraz działania z osobami opuszczającymi formy opieki zastępczej – usamodzielnianymi”**. Jego nieodłącznymi elementami są:

- „Konspekt Działania Biura Mentoringu”,
- „Program Instrumentów Aktywizacyjnych mający doprowadzić do wejścia i/lub przywrócenia osób usamodzielnianych na rynek pracy oraz do ich integracji ze społeczeństwem”,
- „Skrypt dla pracowników Instytucji Integracji Społecznej z zakresu nowoczesnych i skutecznych metod pracy, efektywnie zwiększających aktywność zawodową i społeczną grupy osób usamodzielnianych”.

Produkt finalny został opracowany w formie 3 podręczników, nagrany na płytach CD, udostępniony na stronie internetowej www.powiat-lebork.com. Natomiast po uzyskaniu pozytywnej jego walidacji zostanie on upowszechniany w formie publikacji upowszechniającej wraz z niniejszą instrukcją stosowania produktu w wersji papierowej i elektronicznej (CD) w ilości 1000 sztuk.

Wyżej wymienione elementy produktu tworzone były z myślą o uniwersalnym charakterze całego modelu i możliwości jego wykorzystania we wszystkich zainteresowanych jednostkach na terenie całego kraju. Zastosowanie ww. trzech instrumentów wsparcia w Powiecie Lęborskim doprowadziło do zwiększenia oferty instytucji integracji społecznej oraz do wzrostu efektywności podejmowanych działań. Takie trójplaszczynowe podejście to wartość dodana w stosunku do dotychczasowo stosowanej praktyki.

Przewagą proponowanego podejścia nad dotychczasową praktyką jest kompleksowe podejście do problemów występujących u grupy osób usamodzielnianych.

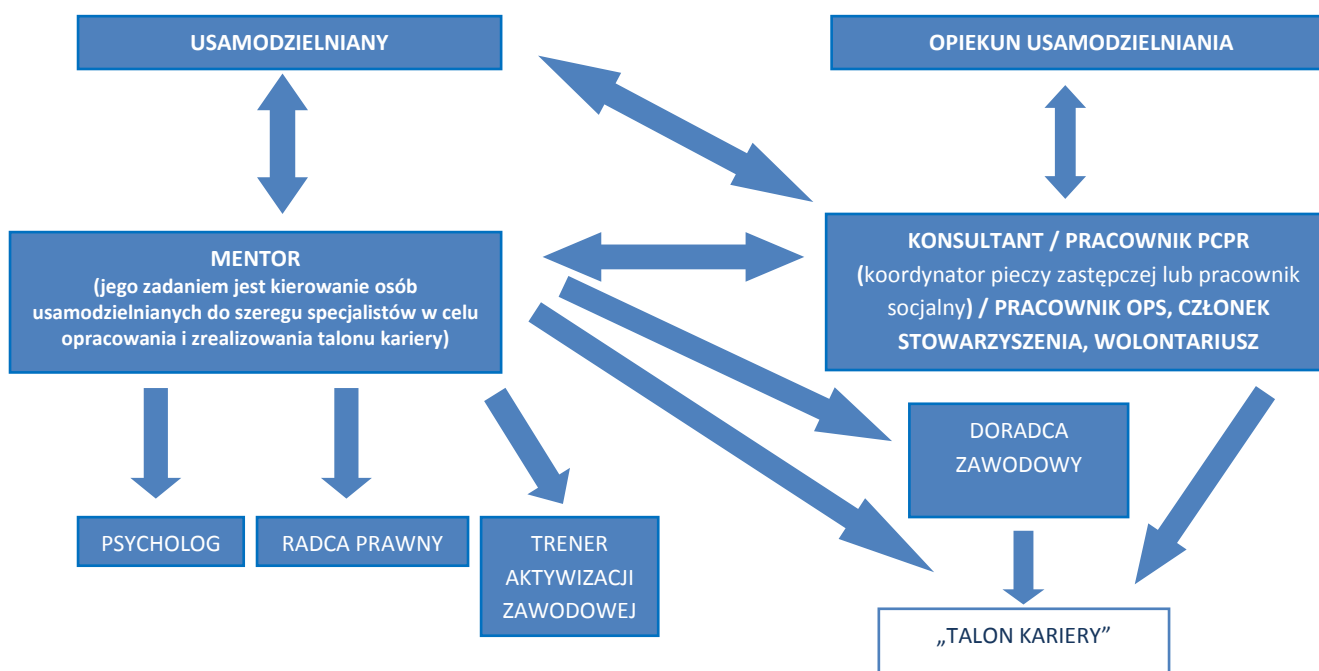

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Osoby usamodzielniane otrzymały wsparcie w postaci nowatorskiego Biura Mentoringu, które znajdowało się w Lęborku przy ulicy Czołgistów 5A. W Biurze Mentoringu zostali oni objęci kompleksową opieką mającą na celu zwiększenie ich aktywności społecznej i zawodowej.

Opis Biura Mentoringu, jego struktura i sposób działania został zawarty w dokumencie „*Konspekt Działania Biura Mentoringu*”. Niniejszy dokument opisuje nowoczesną formę wsparcia dla osób usamodzielnianych (opuszczających pieczę zastępczą), jaką jest Biuro Mentoringu. Uzupełniony jest o wzory dokumentów, które mogą być stosowane w Biurze Mentoringu – „*Konspekt Działania Biura Mentoringu*” rozdział 8. Dokumenty w wersji skróconej do stosowania bez finansowania ze środków unijnych (np. przez stowarzyszenie). To gotowe do zastosowania rozwiązanie, które wdrożyć może nie tylko Starostwo Powiatowe, ale także każda inna instytucja zajmująca się wspieraniem osób usamodzielnianych (nie tylko na terenie powiatu lęborskiego). Zarówno podczas badania problemu osób usamodzielnianych jak i w fazie upowszechniania okazało się, że problemy osób usamodzielnianych są na tyle uniwersalne, że rozwiązanie takie można zastosować z powodzeniem w różnych regionach Polski. Jest to uzupełnienie działań, jakie kierowane jest do tych osób na podstawie ustawy o pomocy społecznej oraz ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

SCHEMAT ORGANIZACYJNY BIURA MENTORINGU (poza projektem)

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

W ramach Biura Mentoringu osoby usamodzielniane oraz przebywające w pieczy zastępczej otrzymają pomoc w postaci różnorodnych instrumentów aktywizacyjnych, które zostały szczegółowo opisane w dokumencie „Program instrumentów aktywizacyjnych mający doprowadzić do wejścia i/lub przywrócenia osób usamodzielnianych na rynek pracy oraz do ich integracji ze społeczeństwem”.

Zadaniem Biura Mentoringu jest zapewnienie trwałego wsparcia byłym wychowankom opieki zastępczej, m.in. poprzez:

- poradnictwo indywidualne (zajęcia z doradcą zawodowym, psychologiem, radcą prawnym, trenerem aktywizacji zawodowej, mentorem) i grupowe (zajęcia z mentorem). W tym celu opracowany został „Program Instrumentów Aktywizacyjnych mający doprowadzić do wejścia i/lub przywrócenia osób usamodzielnianych na rynek pracy oraz do ich integracji ze społeczeństwem”, który obejmuje szereg aktywnych metod wsparcia, skierowanych do osób usamodzielnianych (opuszczających pieczę zastępczą). Są to gotowe do zastosowania metody pracy, które opracowane zostały w celu pomocy osobom usamodzielnianym w wejściu/ przywróceniu ich na rynek pracy oraz ich integracji ze społeczeństwem. Spośród wszystkich metod pracy wybrane zostały te nowoczesne, które przynoszą najlepsze efekty, np. mentoring. W niniejszym dokumencie metody wsparcia opisane zostały w taki sposób, aby osoby, które nie miały nigdy z nimi do czynienia, potrafiły zastosować je w praktyce. Wsparcie, które proponuje się do zastosowania w pracy z osobami usamodzielnianymi, zostało dostosowane do specyficznych potrzeb tej grupy osób. Tworzenie Programu Instrumentów Aktywizacyjnych poprzedzone było diagnozą problemu usamodzielniania na terenie powiatu łęborskiego i na tej podstawie opracowano m.in. przykładowe scenariusze zajęć, z których może korzystać każdy, kto będzie chciał zastosować model w praktyce.
- wymianę informacji o możliwościach zatrudnienia, pozyskiwania środków finansowych czy pomoc w przełamywaniu problemu izolacji i samotności wśród wychowanków pieczy zastępczej.

Osoby usamodzielniane potrzebują szczególnej pomocy w wyborze przyszłej drogi życiowej, wskazywania różnych możliwości samorealizacji, konfrontowania swoich marzeń, wizji, fantazji i celów z rzeczywistymi możliwościami - za udzielanie takiego wsparcia byli odpowiedzialni mentorzy (osoby usamodzielnione, które również przeszły proces usamodzielniania).

Kandydat na stanowisko mentora powinien posiadać następujące cechy: m.in. wysoko rozwinięte umiejętności społeczne, łatwość nawiązywania kontaktów, dociekliwość psychologiczna, zdolność empatii, odpowiedzialność. Powinna to być osoba, która pozytywnie przeszła proces usamodzielniania i stanowi wzór do naśladowania, gdyż była w podobnej sytuacji i sobie z nią poradziła. Jej zadaniem jest dzielenie się wiedzą i doświadczeniem, aby wesprzeć wychowanków w przygotowaniu do usamodzielniania. Podstawą przedsięwzięcia jest wiedza, że najlepszej pomocy mogą udzielić osoby, które znają doświadczenia tych, którzy jej szukają oraz że pomoc powinna płynąć ze zrozumienia i poczucia troski osoby pomagającej, a nie jedynie z konieczności zawodowej. Przez swój przykład pokazuje ona usamodzielnianym, że warto dążyć do samodzielności poprzez pokierowanie swoją ścieżką życiową tak aby prowadziła ona do zatrudnienia, dającego niezależność finansową i zwiększającego satysfakcję życiową.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wypracowanie efektywnego modelu angażującego usamodzielnionych wychowanków w pomoc młodszym kolegom i koleżankom z placówek i rodzin zastępczych stanowi unikalną w skali regionu oraz kraju koncepcję pracy z grupą docelową.

W ramach projektu wypracowano i szczegółowo opisano nie tylko nowoczesne narzędzia do bezpośredniego wsparcia osób usamodzielnianych (takie jak „Talon Kariery” oraz mentoring), ale pomyślano także o pracownikach, którzy na co dzień pracują z osobami usamodzielnianymi i ich rodzinami biologicznymi.

Pracownicy instytucji integracji społecznej są tzw. użytkownikami wypracowanego modelu. Dla nich opracowany został „Skrypt dla pracowników Instytucji Integracji Społecznej z zakresu nowoczesnych i skutecznych metod pracy, efektywnie zwiększających aktywność zawodową i społeczną grupy osób usamodzielnianych”, na podstawie którego pracownicy mogą sami udoskonalać swoje umiejętności, bądź mogą wykorzystywać go jako materiał szkoleniowy. Zawiera propozycje nowoczesnych metod pracy do wykorzystania w praktyce. Stanowi on pośrednie wsparcie dla grupy osób usamodzielnianych, gdyż pokazuje jakimi metodami można zwiększyć ich aktywność zawodową i społeczną. To wsparcie prewencyjne, mające na celu zapobieganiu umieszczaniu dzieci w pieczy zastępczej. Dzięki szkoleniu pracownicy socjalni będą lepiej przygotowani do pracy z rodzinami biologicznymi. Jest to działanie odpowiadające na zauważalny problem w całym województwie, jakim jest *„nadmierny pośpiech w umieszczeniu dziecka poza rodziną biologiczną, także w oparciu o przyczyny, które powinny skłonić do realizowania pracy socjalnej i wsparcia środowiskowego rodziny, a nie odbierania dziecka w takich przypadkach jak (np. ubóstwo, zaniedbania higieniczne, nierealizowanie obowiązku szkolnego)”*; dane: ROPS UMWP; WSTĘPNA WERSJA DANYCH DIAGNOSTYCZNYCH NA POTRZEBY STRATEGII POLITYKI SPOŁECZNEJ WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO, Gdańsk 2013.

Niniejsze rozwiązanie jest kompleksowe i innowacyjne (nie było nigdy dotąd realizowane w proponowanej formule). Zawiera propozycję niwelowania problemu zarówno po stronie instytucjonalnej (użytkowników), jak i po stronie klientów instytucji (odbiorców).

4. ODBIORCY I UŻYTKOWNICY PRODUKTU FINALNEGO.

ODBIORCAMI I UŻYTKOWNIKIAMI PRODUKTU FINALNEGO – klientami do których jest kierowany *„Kompleksowy program nowych form i metod pracy oraz działania z osobami opuszczającymi formy opieki zastępczej - usamodzielnianymi”* są dwie grupy docelowe:

a) ODBIORCY: osoby zagrożone wykluczeniem społecznym – usamodzielniani wychowankowie placówek opiekuńczo-wychowawczych typu socjalizacyjnego, rodzin zastępczych, zakładów poprawczych, specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych lub młodzieżowych ośrodków wychowawczych, w szczególności kontynuujący naukę, pozostający bez zatrudnienia (podczas testowania – usamodzielniani na terenie powiatu lęborskiego; podczas upowszechniania i włączania oraz docelowo – na terenie województwa pomorskiego);

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

b) UŻYTKOWNICY produktu: pracownicy Instytucji Integracji Społecznej (np. PCPR, OPS) oraz mentorzy zatrudnieni w Biurze Mentoringu (podczas testowania – zatrudnieni na terenie powiatu lęborskiego; oraz podczas etapu upowszechniania i włączania docelowo – na terenie woj. pomorskiego). Dzięki objęciu ich wsparciem wesprzemy także pośrednio odbiorców, gdyż informacje zdobyte przez pracowników instytucji integracji społecznej (podczas szkolenia lub indywidualnego zapoznania się ze „Skryptem”) będą mogły zostać przez nich wykorzystane nie tylko przy kontakcie z osobami usamodzielnianymi, ale również z pozostałymi klientami tych instytucji. Uniwersalność stworzonego produktu polega zatem na tym, że można krąg odbiorców poszerzyć nie tylko pod względem obszaru (czyli sprawić, że rozwiązania przetestowane w powiecie lęborskim będą zaadoptowane w woj. pomorskim, a w dalszej perspektywie – nawet w całej Polsce), ale też pod względem grupy odbiorców produktu (nie tylko osoby usamodzielniane skorzystają na przeszkoleniu pracowników z nowoczesnych metod).

5. DOSTĘPNOŚĆ

Produkt wraz ze wszystkimi załącznikami będzie dostępny powszechnie i nieodpłatnie dla wszystkich zainteresowanych użytkowników, do których jest skierowany, zarówno w trakcie realizacji ostatniego etapu projektu, jak również po jego zakończeniu.

Dostępność produktu finalnego dla jego przyszłych użytkowników będzie zapewniona m.in. poprzez:

- udostępnienie go w całości na stronie internetowej: www.powiat-lebork.com.

Wszystkie zamieszczone treści będzie można bezpłatnie pobrać i wykorzystać. Warto zauważyć, że dzięki zamieszczeniu produktu na stronie internetowej i stałemu administrowaniu tych danych przez upoważnionych pracowników, zagwarantowana będzie trwałość projektu.

- rozesłanie informacji o produkcie finalnym do jednostek zajmujących się osobami usamodzielnianymi (m.in. przedstawicielom Centrów Pomocy Rodzinie, OPS, organizacją pozarządową zajmujących się podobną tematyką, UM, UG), PUP, Jednostkom Samorządu Terytorialnego na szczeblu 16 Powiatów, 3 Miast.

- przekazanie 1000 sztuk publikacji upowszechniającej produkt finalny z instrukcją stosowania produktu, m.in. Jednostkom Samorządu Terytorialnego na szczeblu 16 Powiatów, 3 Miast, 118 gmin oraz innym uczestnikom zaproszonym na seminaria, konferencje, spotkania.

.....
*Imię, nazwisko, funkcja i podpis osoby/-ów
składającej/-ych instrukcję stosowania produktu finalnego*